

SVATÝ ROCH ZŮSTAL MUŽEM

Text: Pavel Vondráček

Obrazy a sochy svatého Rocha roztroušené po celé Evropě vyvolávají u nezasvěcených smích i velký údiv. Světec nadzdvihuje svou zřasenou tuniku, aby ukázal krůpěje krve tekoucí po vnitřní straně stehén. Doprovází jej pes, jehož tlama je na dvou místech viditelně vyboulená. Lidová legenda tento světcův atribut vysvětluje Rochovou dobrovolnou kastrací, kterou údajně podstoupil proto, aby ho žádný chtíč neodváděl od pomoci nemocným. Další výklad tvrdí, že Rocha „vyklestil“ sám pes a že symboly jeho mužství právě drží v tlamě.

Skutečnost byla jiná. Svatý Roch (1293 – 1327) je křesťanský světec, který se narodil ve francouzském Montpellier. Procestoval velkou část západní Evropy a věnoval se ošetřování nemocných. Již počátkem 15. století je svatý Roch vzýván jako ochránce nakaženým morem. Stal se tak vedle lékařů – dvojčat Kosmy a Damiána a svatého Šebestiána – patronem lidí zasažených morovou ranou.

Rochovo zobrazení se objevuje v mnoha uměleckých dílech (například soch na domě U Zlaté studny v Karlově ulici na Starém Městě pražském). Světec nadzvedává svou poutnickou tuniku, aby ukázal černou krvácející skvrnu na části těla, kde se mor projevil nejdříve. Pod dalším atributem – poutnickou holí – sedí pes, který mu v hubě přinesl bochník – nenechme se proto zmást současným tvarem chleba. Lidé ohrožení morem a se bránili přímému styku, s nemocným a proto využívali svých čtyřnohých pomocníků. James Hall v svém slovníku námětů a symbolů ve výtvarném umění uvádí i jiné příklady zpodobnění tohoto světce „Svatý Roch leží v pustině, jeho pes mu v hubě přináší bochník chleba. Opatruje ho anděl. Svatý se uzdraví a vrací se do svého rodného města. Nemoc ho však natolik změní, že ho obyvatelé nepoznají a zavřou do vězení, kde nakonec zemře. Na obrazech z vězení je stále vidět se svým psem, opatrován andělem.“

V patnáctém století benátské žoldnéři ukradli z Montpelieri světcovy ostatky a jejich převezením do Benátek byl dán základ vzniku církevního Scuola di S Rocco.

Věřme tedy, že to co svatý Roch skrývá pod svou tunikou, zůstává stále na svém místě.